

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

Inhoud

1.	Inleiding	2
2.	Observaties en Conclusies	3
2.1	Verduurzamen	3
2.2	Toekomstige energievoorziening	3
2.3	Geen Plan B	5
3.	Wat zeggen de partijen over Klimaatverandering en Verduurzaming?	6
3.1	Verduurzaming en Energietransitie	6
3.2	Lokaal opwekken van energie	7
4.	Wat zeggen de partijen over de Toekomstige Energievoorziening	8
4.1	Zon- en Windenergie	8
4.2	Aardgasvrij	10
4.3	Warmtenetten	10
4.4	Andere oplossingen	11
5.	Wat zou het nieuwe college kunnen doen om de energietransitie te doen slagen op de langere termijn	12

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

1. Inleiding

Voor deze analyse zijn – voor zover beschikbaar – de verkiezingsprogramma's van de 15 in de gemeente Apeldoorn aan de gemeenteraadsverkiezingen van 2026 deelnemende partijen geanalyseerd op het thema Duurzaamheid, en speciaal op het aspect duurzame energievoorzieningen en het uitfasen van aardgas.

Over het algemeen kan worden gesteld dat het thema Duurzaamheid bij alle partijen een bescheiden plaats inneemt: de partijen met een volledig programma besteden (in woorden) gemiddeld 7% van het totale programma aan duurzaamheid, met een uitschieter naar boven van **GroenLinksPvdA** met 24%, en aan de onderkant **NSC** en **50Plus** met respectievelijk 2% en 1%.

Deze cijfermatige benadering zegt overigens niets over de helderheid c.q. concreetheid van de standpunten. De inhoudelijke analyse is te lezen in de volgende hoofdstukken, waarbij specifiek wordt ingegaan op de meningen van de partijen over het thema Duurzaamheid in het licht van de Klimaatverandering, en over de oplossingsrichtingen die de partijen voorstaan met betrekking tot het uitfasen van aardgas.

Hoofdstuk 2 bevat de observaties en conclusies van Coöperatie Duurzame Parken na bestudering van alle verkiezingsprogramma's van de in Apeldoorn deelnemende politieke partijen.

In de hoofdstukken 3 en 4 zijn de verschillende aspecten van verduurzaming en energietransitie en de opvattingen en standpunten van de deelnemende partijen hierover samengevat.

Hoofdstuk 5 tenslotte is de voorzet van hoe het nieuwe college volgens Coöperatie Duurzame Parken de energietransitie op een eerlijke, transparante en inzichtelijke wijze zou kunnen aanpakken, in het perspectief van de langere termijn (2050) en niet alleen voor de komende raadsperiode.

In de analyse zijn de **namen van de partijen vetgedrukt**. *Cursief-geschreven zinnen of zinsdelen zijn letterlijke citaten uit de betreffende verkiezingsprogramma's of op de website van de betreffende partij gepubliceerde standpunten.*

2. Observaties en Conclusies

De eerste globale conclusie is dat er, op een enkele uitzondering na, tussen de verschillende partijen weinig verschillende opvattingen zijn over de Energietransitie.

Tegelijkertijd moet daarbij worden geconstateerd dat de partijen geen lange-termijn visie hebben. Er wordt voortgeborduurd op de huidige stand van zaken, en weinig tot niet gekeken naar nieuwe ontwikkelingen en innovaties. De stip op de horizon van 2050 (wanneer we geheel aardgas loos willen zijn) is ver uit beeld.

Ook over burgerparticipatie zijn alle partijen het eens: 'de inwoners moet worden meegenomen in de verduurzamingsplannen' en 'bewoners initiatieven moeten worden gestimuleerd.' Maar kijkend naar hoe de gemeenteraad in de afgelopen periode heeft gereageerd op de wijze waarop de gemeente is omgegaan met bewonersinitiatieven zoals de werkgroep Energieke Maten en de Coöperatie Duurzame Parken roept dat op zijn minst vragen op hoe serieus deze voornemens moeten worden genomen: vertrouwen komt te voet en gaat te paard.

2.1 Verduurzamen

Over het verduurzamen van de gebouwde omgeving is iedereen het wel eens, en dat is terecht: het verlagen van de energiebehoefte is alleszins goed: wat je niet verbruikt hoeft niet te worden opgewekt, en – los van de kosten van het verduurzamen zelf – scheelt het in de portemonnee. Wat betreft de investeringskosten is er ook grote overeenstemming over het met subsidies en leningen ondersteunen van woningeigenaren, en in het bijzonder mensen met een smalle beurs.

De veel gehanteerde slogans 'haalbaar en betaalbaar' en 'iedereen moet mee kunnen doen' vragen nog wel een concretere invulling en transparantie in de zin van het benoemen van de kosten van het verduurzamen. Gratis geld bestaat niet; het grootste deel van de verduurzamingskosten komt toch voor rekening van bewoners en bedrijven, en de voorgestelde subsidies en leningen moeten ook ergens uit gefinancierd worden. Alle partijen die hier iets over zeggen blijven vaag over waar de benodigde middelen daarvoor vandaan moeten komen. In de financiële paragrafen van de verkiezingsprogramma's wordt meer gerept over het matigen van de uitgaven van de gemeente, dan over lastenverhoging ten behoeve van de verduurzaming.

2.2 Toekomstige energievoorziening

Vrijwel alle partijen zijn vaag dan wel behoudend over de aardgas loze toekomst. Een lange-termijn visie ontbreekt. Vrijwel alle partijen zijn grote voorstander van elektrificatie en een handvol partijen zijn positief over warmtenetten. Alleen **Lokaal Apeldoorn** wil een stap voorwaarts met waterstof. Het huidige gasnet kan blijven liggen zodat we niet alle

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

*straten hoeven open te breken, en **BVA** promoot het stimuleren van technische innovaties zoals SMR's (Small Modular Reactors – kernenergie).*

De **VVD** houdt nog wel een slag om de arm met betrekking tot een mogelijke 'groen gas' oplossing met de stelling: *Zolang er nog geen volledige duidelijkheid is over de inzetbaarheid van groengas en waterstof, laten we het huidige leidingnetwerk liggen. Wellicht komt het ooit nog van pas.* En de **SP** stelt ook: *Niet overhaast van het gas af. Het gedwongen van het gas afhalen van woningen zonder betaalbaar alternatief zorgt voor problemen, vooral in bestaande huurwoningen. De SP kiest voor realistische en betaalbare stappen, met keuzevrijheid en goede alternatieven voor inwoners.*

Twee partijen gaan nog een stap verder en vinden dat aardgas moet (kunnen) blijven: **FVD**: *Wij behouden aardgas, houtkachels en andere verwarming zonder druk of verbod. Wij verzetten ons tegen gedwongen aansluitingen en afsluiting van bestaande systemen, en **BBB**: We wijzen dwang, zoals het verplicht van het gas halen van wijken af. Inwoners moeten kunnen blijven kiezen, aanvullingen als geothermie of warmtenetten alleen wanneer betaalbaar en haalbaar.*

De standpunten die de verschillende partijen over het elektrificeren van de energievoorziening worden enerzijds gekenmerkt door het voorstander zijn van lokale opwek met behulp van zon en wind, en anderzijds door beperkende maatregelen voor het creëren van zonne- en windparken. Die standpunten botsen en door het ontbreken van een lange-termijn visie geven ze ook geen richting: hoe denkt de politiek lokale opwekinitiatieven te kunnen stimuleren als ze tegelijkertijd het creëren van grootschalige opwekprojecten bemoeilijken door restricties op te leggen over waar zonne- en windparken mogen worden aangelegd. Zonnepanelen op gebouwen klinkt redelijk, maar daarmee creëer je geen business-cases voor lokale energiecoöperaties.

Wat ook niet wordt benoemd (vergeten of onwetendheid?) is dat het lokaal opwekken van elektriciteit geen oplossing is voor het uitvlakken van de seizoensvraag. (Buurt)batterijen worden door veel partijen gezien als opslagmedium, maar daarbij wordt het feit dat de opslag van (te veel) geproduceerde elektriciteit in batterijen slechts een oplossing is voor het uitvlakken van de piekvraag binnen een etmaal, en dus niet de verschillen tussen zomer (het seizoen met de grootste overschotten) en de winter (het seizoen met de grootste vraag) overbrugt. De door meerdere partijen genoemde promotie voor (buurt)batterijen als mogelijke oplossing voor de energietransitie is op zijn minst een verkeerde voorstelling van zaken, hoewel **BBB** daar anders over denkt: *Er zal onderzocht moeten worden of door middel van kleine lokale poweropslagplants de overproductie in oa de zomermaanden opgeslagen kan worden voor de zogenaamde donkere dagen.*

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

De focus op elektrificatie die slechts voor een beperkt deel van de bebouwde omgeving de oplossing is voor de toekomstige aardgas loze energievoorziening is in onze ogen een beperkte visie die tevens geen oplossing is voor de gevreesde netcongestie.

Opmerkelijk is ook dat warmtenetten niet heel prominent worden genoemd als oplossing voor de aardgasvrije toekomst; de standpunten hierover variëren: 'het is een goede oplossing,' tot 'afwachten wat het warmtenet in Kerschoten ons gaat leren.' De **VVD** stelt nog wel dat: *In theorie kunnen met warmtenetten in onze gemeente meer dan 40.000 woningen verwarmd worden*, maar houdt tegelijkertijd zoals hierboven al is genoemd de optie van het behoud van het gasnet open. **ChristenUnie** vindt warmtenetten een *kansrijke ontwikkelingen voor de verduurzaming van wijken, maar alleen na goede participatie van inwoners en een betaalbare energierekening*. **D66** neemt een afwachterende positie in: *wil dat de gemeente pas besluit over grootschalige warmtenetten als er in Kerschoten voldoende ervaring is opgedaan*. **BVA** is ronduit kritisch over warmtenetten en in de programma's van **Lokaal Apeldoorn**, **GroenLinksPvdA**, **CDA**, **Wij Apeldoorn**, **PvdD**, **SP**, **50Plus**, **NSC**, **FVD** komt het woord warmtenet in het geheel niet voor.

2.3 Geen Plan B

Maar bovenstaande constatering zeggen dus weinig of niets over de uiteindelijke aardgas loze toekomst. Er is geen 'one size fits all' antwoord: zowel volledig elektrisch als warmtenetten zijn geen alomvattende oplossingen. En dan komt het ontbreken van een lange-termijn visie pregnant naar boven. Geen enkele partij heeft een 'Plan B' voor de lopende ontwikkelingen. Het pleiten voor het 'voorlopig laten liggen' van het aardgasnetwerk of 'het afwachten van de resultaten van het warmtenet Kerschoten' getuigt niet van visie, maar suggereert de stellingname van 'kiek'n wat 't wordt.'

Ook rept geen enkele partij over de enorme investeringen die moeten worden gedaan om warmtenetten in bestaande wijken aan te leggen. Die investeringen moeten worden terugverdiend en zullen in de verbruikskosten moeten worden verrekend. De toekomstige prijzen voor warmte uit warmtenetten is hoogst onzeker, en kan niet oneindig door subsidies laag worden gehouden. Het argument 'niet duurder dan aardgas' gaat als het aardgas is uitgefaseerd niet meer op, want dan kan die vergelijking niet meer worden gemaakt.

Het is daarom teleurstellend dat geen enkele partij voorstelt om – los van de huidige plannen voor het warmtenet Kerschoten – middelen vrij te maken om alternatieve oplossingen zoals biogas, waterstof, en E-methaan te onderzoeken, en vooral dat ook in het perspectief van 2050 te plaatsen, en niet alleen te kijken naar de komende 4 jaar, wanneer er weer gemeenteraadsverkiezingen zijn. In hoofdstuk 5 doet Coöperatie Duurzame Parken een voorzet voor hoe het nieuwe college een eerlijke en transparante energietransitie wel zou kunnen realiseren.

3. Wat zeggen de partijen over Klimaatverandering en Verduurzaming?

Alle partijen onderkennen in min of meerdere mate de klimaatverandering en daarbij de noodzaak tot verduurzaming van de gebouwde omgeving en de energietransitie: het gebruik van aardgas vervangen door andere energiebronnen (zie hoofdstuk 3.2).

3.1 Verduurzaming en Energietransitie

Vrijwel alle partijen spreken zich uit voor het aardgasvrij bouwen van nieuwe woningen en het isoleren van bestaande woningen en gebouwen met als doel het energieverbruik, en daarmee de kosten voor de bewoners te verlagen. “Energie die je niet gebruikt hoeft je ook niet op te wekken” is een meermaals gehanteerde slogan. De **PvdD** gaat nog een stap verder en vindt: *meer energiebesparing, Apeldoorn is leidend in klimaattransitie*.

Ook over de kosten van het verduurzamen zijn alle partijen, voor zover ze er iets over zeggen het eens. Het faciliteren van inwoners en (**VVD**: ondernemers) met een smalle beurs wordt door alle partijen genoemd in de vorm van subsidies, (goedkope) leningen.

Daarnaast benoemen een aantal partijen expliciet het belang van informatievoorziening:

- **VVD**: *zorgen voor een actieve en actuele informatievoorziening*
- **GroenLinksPvdA**: *We vergroten de inzet van het energiepunt. Bij het energiepunt kunnen alle inwoners gratis een afspraak maken met een energie adviseur, die advies geeft over slimme manieren om energie te besparen of zelf op te wekken*
- **SGP**: *De gemeente treft stimuleringsregelingen en zorgt voor goede informatievoorziening over de verschillende mogelijkheden en financieringen voor energiebesparing in bestaande woningbouw.*

Opmerkelijk is ook een breed gedragen visie op lokale initiatieven:

- **VVD**: *Lokale initiatieven van creatieve ondernemers om verduurzaming te bevorderen worden aangemoedigd en ondersteund*
- **ChristenUnie**: *Inwonersinitiatieven en lokale oplossingen die een duurzamer Apeldoorn dicht bij brengen. We denken aan initiatieven zoals energiecoöperatie DeA en Loenen energie neutraal*
- **D66**: *We stimuleren buurtinitiatieven en energiecoöperaties, zodat bewoners ook profiteren van duurzame energie*
- **CDA**: *Het ondersteunen van lokale duurzame energie-initiatieven, met de focus op gezamenlijke initiatieven, te denken aan zonneparken (voorbeeld Zonnedorp Loenen) en coöperatieve ontwikkeling*
- **D66**: *wil dat Apeldoorn zoveel mogelijk zijn eigen duurzame energie opwekt*
- **SGP**: *Lokale energiecorporaties van inwoners moeten worden ondersteund en gepromoot.*

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

Een aantal partijen benoemt ook expliciet de noodzaak van het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.

Twee partijen nemen ten opzichte van verduurzaming in relatie tot de klimaatverandering een enigszins afwijkend standpunt is ten opzichte van de andere partijen. **BVA:** *Wij kiezen voor een lokale en nuchtere aanpak van milieu en duurzaamheid, waarbij gezond verstand voorop staat. Klimaatbeleid mag nooit doorslaan in hysterie of leiden tot maatregelen die juist de leefbaarheid en schoonheid van onze omgeving aantasten. De identiteit van Apeldoorn als groene, rustige gemeente moet beschermd blijven tegen extreme plannen.* En **FVD:** *We stoppen met al het kostbare beleid rondom klimaatverandering, CO₂-beperking, en verduurzaming. We behouden fossiele brandstof als stabiele en betrouwbare energiebron.*

3.2 Lokaal opwekken van energie

Veel partijen zijn voorstander van het lokaal opwekken van energie. In dat verband worden ook vaak bewonersinitiatieven genoemd:

- **VVD:** *Lokaal energiegebruik en lokale energieproductie worden gestimuleerd. Bedrijven krijgen de gelegenheid om energie op te wekken en te delen, ondersteund door vergunningen en samenwerking op provinciaal niveau*
- **Lokaal Apeldoorn:** *als we energie opwekken laten we dat dan vooral op een innovatieve wijze doen zoals bijvoorbeeld met water uit de beken en sprengen waar Apeldoorn om bekend staat*
- **ChristenUnie:** *inwonersinitiatieven en lokale oplossingen die een duurzamer Apeldoorn dicht bij brengen. We denken aan initiatieven zoals energie coöperatie DeA en Loenen energie neutraal. Deze initiatieven krijgen een plek in het ontwikkelen van grootschalige energieopwekking via wind en zon*
- **D66:** *We onderzoeken innovatieve oplossingen, zoals het opladen van elektrische auto's via straatverlichting, buurtbatterijen en lokale energiecoöperaties. De gemeente koopt zelf zoveel mogelijk lokaal opgewekte stroom in – lokaal voor lokaal*
- **Wij Apeldoorn:** *Wij steunen opwekking van zon en windenergie en lokale opslag van tijdelijk overtollig energieaanbod, waarbij draagvlak vanuit de bewoners prioriteit heeft*
- **CDA:** *ondersteunen van lokale duurzame energie-initiatieven, met de focus op gezamenlijke initiatieven, te denken aan zonneparken (voorbeeld Zonedorp Loenen) en coöperatieve ontwikkeling.*
- **BBB:** *Kleinschalige vergisters die alleen mest van het eigen bedrijf verwerken kunnen nuttig zijn, mits passend in de omgeving. Zodra er mest of andere stromen van buitenaf bijkomen, is het industriële activiteit en hoort de installatie op een industrieterrein, met de juiste infrastructuur en schaal.*

4. Wat zeggen de partijen over de Toekomstige Energievoorziening

Vrijwel alle partijen zeggen in hun verkiezingsprogramma's iets over de toekomstige energievoorziening: wat komt er na het aardgas. Hierbij worden de termen “energievoorziening” en “warmtevoorziening” door elkaar heen gebruikt. “Energie” is neutraler en breder: energie kan in verschillende vormen worden geleverd, en je kunt je warmte mee produceren; “warmte” impliceert feitelijk een warmtenet als collectieve oplossing voor de energievoorziening.

4.1 Zon- en Windenergie

De meest genoemde toekomstige energiebronnen zijn zon en wind. Vrijwel alle partijen zijn daar voorstander van, waarbij een aantal partijen een specifiek standpunt over de vorm en plaatsing ervan hebben:

De specifieke op windenergie gerichte uitspraken zijn:

- **VVD:** *De provincie heeft besloten om de komende jaren geen nieuwe grote windturbine plannen toe te staan op en direct rondom de Veluwe. De kans is daardoor klein dat er voor 2030 windturbines komen in onze gemeente. VVD Apeldoorn blijft inzetten op windturbines langs snelwegen en op een gezonde afstand van mensen. We staan open voor alternatieve vormen van windenergie in de bebouwde kom, mits ze geen overlast veroorzaken.*
- **Lokaal Apeldoorn:** *Windmolens die overlast veroorzaken voor onze inwoners willen wij niet plaatsen*
- **GroenLinksPvdA** *We willen wind ... bij bestaande infrastructuur: bij A1, A50 en spoorcorridors.*
- **D66:** *De mogelijkheden om windenergie langs de A1 en de A50 mogelijk te maken zijn inmiddels door innovatie ook rondom de Veluwe dichtbij*
- **BVA:** *Wij verzetten ons tegen ... windmolens die natuurgebieden aantasten en soorten als de wespendief verstoren*
- **PvdD:** *Windmolens langs snelwegen en op industrieterreinen*
- **SGP:** *Als er toch initiatieven zijn voor windenergie hebben locaties langs de snelwegen A1 en A50 en bij bedrijventerreinen de voorkeur.*
- **BBB:** *windturbines moeten op voldoende afstand van woningen staan – minimaal vijf keer de tiphoogte*
- **FVD:** *verzet zich tegen ideologisch gedreven klimaatmaatregelen, zoals verplichtingen rondom de energietransitie, het plaatsen van zonnenvelden of windmolens*

Met betrekking tot zonne-energie zijn de specifieke standpunten:

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

- **VVD:** *voordat landbouwakkers worden bebouwd met zonnevelden, kijken we naar geluidswallen en daken van bedrijven en woningen. De eigenaren van bedrijfspanden en woningen worden door de gemeente actief gemotiveerd om hun daken te voorzien van zonnepanelen*
- **Lokaal Apeldoorn:** *geen weilanden vol met zonnepanelen, maar vooral panelen op daken*
- **GroenLinksPvdA:** *zonnevelden zo veel mogelijk plaatsen op plekken waar ze het landschap het minst verstoren en juist bijdragen aan ruimtelijke kwaliteit*
- **D66:** *zonnepanelen op daken – eerst op het dak, pas als het echt nodig is op het veld. We bedoelen dan collectieve zonnedaken*
- **BVA:** *Wij verzetten ons tegen de aanleg van zonnepaneelvelden die ons landschap ontsieren en tegen windmolens die natuurgebieden aantasten en soorten als de wespendif verstoren*
- **PvdD:** *Ieder geschikt dak verdient een zonnepaneel*
- **SGP:** *We zijn heel terughoudend met grootschalige zonnevelden, mede vanuit de optiek van draagvlak in de omgeving en het onttrekken van goede landbouwgrond.*
- **SP:** *Zon-op-dak, niet op kostbare grond. We zetten maximaal in op zon-op-dak: op daken van woningcorporaties, gemeentelijke gebouwen en andere grote panden.*
- **NSC:** *Wij pleiten voor terughoudendheid bij het aanleggen van zonneparken op (landbouw)grond en richten ons in eerste instantie op het stimuleren van opwekking van zonne-energie op daken van particulieren, bedrijven, kantoren en gemeentelocaties*
- **BBB:** *Zonneparken op landbouwgrond willen we niet*
- **FVD:** *Geen nieuwe grootschalige, onrendabele zonnevelden*

Interessant is nog dat een aantal partijen specifiek de lokale opslag van elektriciteit in batterijen benoemen. Opslag van elektriciteit in batterijen is alleen interessant om pieken in de vraag naar elektriciteit binnen een etmaal af te vlakken. Opslag in batterijen voor seizoen pieken is geen oplossing. Dit aspect wordt echter niet benoemd door de partijen die een standpunt over batterijen innemen:

- **GroenLinksPvdA:** *We voorkomen overbelasting van het stroomnet. Inwoners en bedrijven krijgen informatie over het ontlasten van het stroomnetwerk met slimme laadpalen en thuisbatterijen*
- **D66:** *We versnellen de energietransitie door meer laadpalen, laadpleinen en batterijopslag. We investeren in batterijopslag. Zo beperken we netcongestie en maken we het aantrekkelijk om te blijven investeren in zonne-energie. We onderzoeken innovatieve oplossingen, zoals het opladen van elektrische auto's via straatverlichting, buurtbatterijen en lokale energiecoöperaties*

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

- **ChristenUnie:** *We stimuleren het gebruik van slimme batterijen en andere vormen van energieopslag in wijken en op bedrijventerreinen. Waar mogelijk koppelen we deze aan nieuwe trafohuisjes*

D66, SGP en BBB zijn de enige partijen die netcongestie specifiek benoemen.

4.2 Aardgasvrij

Over het uitfasen van het aardgas zijn in de standpunten van de partijen zowel overeenkomsten als interessante verschillen te vinden. De meeste partijen zijn het er wel over eens dat aardgas moet worden uitgefaseerd, en dat dat vooral ook in overleg met de inwoners moet worden gedaan. Het is daarbij opmerkelijk dat de recent door de landelijke politiek aangenomen nieuwe warmtewetten (Wcw en Wgiw) die gemeenten veel macht geven over de energietransitie, door geen van de partijen expliciet worden genoemd. De Wcw schrijft voor dat overheden (lees: gemeenten) voor meer dan 50% eigenaar moeten zijn van warmtebedrijven. De Wgiw geeft gemeenten de handvatten om per buurt of wijk besluiten te nemen over welke collectieve voorziening in die buurt of wijk wordt aangeboden. Die wet lijkt dus in tegenspraak met wat veel partijen uitspreken: overleg met de inwoners en geen druk van bovenaf.

Opmerkelijk is dat de zogenoemde 'warmterotonde' die in 2025 nog een aantal keren in de gemeentepolitiek aan de orde is gekomen door geen van de partijen nog wordt genoemd. Voor zover er over warmtenetten wordt gesproken is dat vooral in de zin van betaalbaarheid voor en in samenspraak met de inwoners.

Alleen **FVD** wil expliciet het aardgas behouden: *Wij behouden aardgas, houtkachels en andere verwarming zonder druk of verbod. Wij verzetten ons tegen gedwongen aansluitingen en afsluiting van bestaande systemen*

4.3 Warmtenetten

In relatie tot warmtenetten wordt vaak de argumenten 'betaalbaarheid' en het 'samen met de inwoners' gehanteerd. De verschillende partijen zeggen het er volgende over:

- **VVD:** *In theorie kunnen met warmtenetten in onze gemeente meer dan 40.000 woningen verwarmd worden. De VVD zal plannen beoordelen op basis van betaalbaarheid, kosten voor de inwoners, overlast tijdens de bouw en beschikbaarheid van de bron op de langere termijn*
- **Lokaal Apeldoorn:** *Warmte/koude installaties met gebruik van water uit Apeldoorns Kanaal zien we als kans*
- **GroenLinksPvdA:** *In sommige delen van de gemeente is het voordeliger om in te zetten op gemeenschappelijke energievoorzieningen. Hier zetten we in op lokale*

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

energiemaatschappijen, die in eigendom zijn van de gemeente, waar alle energiefacetten kunnen worden ondergebracht (warmte- en stroom-opwek en opslag)

- **ChristenUnie:** Warmtenetten zijn kansrijke ontwikkelingen voor de verduurzaming van wijken, maar alleen na goede participatie van inwoners en een betaalbare energierekening. Warmtenetten verwarmen we duurzaam. Bronnen als geothermie, aquathermie en restwarmte van de rioolwaterzuivering hebben onze voorkeur
- **D66:** We gaan wijk voor wijk van het aardgas af. Niet met dwang, maar met samenwerking. Niet met één oplossing voor iedereen, maar met ruimte voor maatwerk en keuzevrijheid. ... Waar het kan van het gas af op een manier die ook voor mensen met lagere inkomens betaalbaar is. In Kerschoten starten we met een warmtenet. Hier doen we ervaring op met collectieve oplossingen die duurzaam én betaalbaar zijn. Wat we in Kerschoten leren, nemen we mee naar andere wijken. D66 wil dat de gemeente pas besluit over grootschalige warmtenetten als er in Kerschoten voldoende ervaring is opgedaan. Ondertussen maken we kleinschalige buurtwarmtenetten mogelijk en ondersteunen we ook individuele oplossingen, zoals warmtepompen en hybride systemen.
- **BVA:** Vrije keuze voor inwoners in verwarmingssystemen, geen dwang naar warmtenetten
- **SGP:** Warmtenet is een belangrijke optie voor een goede energievoorziening om wijken van het gas af te helpen. Er dient in de wijken wel een stevig draagvlak te zijn.
- **BBB:** warmtenetten alleen wanneer betaalbaar en haalbaar

4.4 Andere oplossingen

Een aantal partijen houdt de optie voor alternatieven voor warmtenetten als collectieve oplossing voor de aardgasvrije energievoorziening open. Sommige partijen houden alle opties open, en andere komen met meer concrete alternatieven:

- **VVD:** Voordat een wijk overgaat op een andere energievoorziening dan gas, zorgen we ervoor dat inwoners een betaalbaar alternatief aangeboden krijgen. Voor wijken waar een collectieve oplossing niet mogelijk is, zoeken we actief naar alternatieven. Zolang er nog geen volledige duidelijkheid is over de inzetbaarheid van groengas en waterstof, laten we het huidige leidingnetwerk liggen. Wellicht komt het ooit nog van pas.
- **Lokaal Apeldoorn:** We (doen) een stap voorwaarts met waterstof. Het huidige gasnet kan blijven liggen zodat we niet alle straten hoeven open te breken.
- **ChristenUnie:** We kijken per buurt wat de beste oplossing is om van het aardgas af te gaan. Dit kan een collectieve oplossing zijn, maar ook individuele oplossingen zoals een warmtepomp. Inwoners houden hun vrijheid en keuze voor een eigen afweging

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

- **BVA:** *kiezen voor slimme innovaties zoals kleine modulaire reactoren (SMR's) die schone energie leveren zonder de omgeving te beschadigen.*
- **BBB:** *Vergisters: Kleinschalige vergisters die alleen mest van het eigen bedrijf verwerken kunnen nuttig zijn, mits passend in de omgeving. Zodra er mest of andere stromen van buitenaf bijkomen, is het industriële activiteit en hoort de installatie op een industrieterrein, met de juiste infrastructuur en schaal*

5. Wat zou het nieuwe college kunnen doen om de energietransitie te doen slagen op de langere termijn

Uit de analyse van de programma's van de aan de gemeenteraadsverkiezingen deelnemende partijen op de energietransitie blijkt dat geen van de partijen een overall lange-termijn visie heeft. De programma's spreken zich vooral uit over deelaspecten van het geheel. Voorwaarden en condities van een procesmatige aanpak ontbreken. De lange termijnvisie en het proces daarnaartoe zijn juist die factoren waarover de politiek zich zou moeten uitspreken om vertrouwen te wekken.

Zowel op het punt van welke toekomstige opties er zijn ter vervanging van het aardgas als in het mee laten wegen van de bewonerswensen, alsmede de diverse type wijk- en woonomstandigheden zijn er belangrijke punten die vragen om een meer concrete, procesmatige aanpak. Het nieuw te vormen college van B&W heeft daarbij de taak om enerzijds de verschillende aardgas vrije oplossingsrichtingen te laten onderzoeken en daar de gemeenteraad én de inwoners open en transparant over te informeren, en anderzijds de inwonersparticipatie zodanig in te richten dat er een daadwerkelijke dialoog tussen de inwoners en de gemeente ontstaat.

Allereerst is het van belang dat de gemeenteraad er bij het college van B&W op aandringt een brede visie op toekomstige infrastructurele oplossingsrichtingen te ontwikkelen die verder gaat dan collectieve warmtenetten en volledige individuele elektrificatie als oplossing voor warmte. Het is inmiddels duidelijk dat de 'one size fits all' oplossing van een alomvattend warmtenet geen oplossing is voor het aardgas loze tijdperk. En het simpelweg aan de individuele bewoners overlaten hoe zij hun warmtevraag oplossen wanneer de gemeente geen warmtenet in hun wijk aanbiedt is een maatschappelijk onverantwoordelijke beslissing.

Dit vraagt dus dat de gemeente haar ogen openhoudt voor technologische ontwikkelingen op de langere termijn. De horizon voor het uitfasen van aardgas is 2050, en er staan nog veel ontwikkelingen aan te komen. Het gaat dus om een strategische besluitvorming en het creëren van optimale oplossingen voor de toekomst, waarbij de verwachte omstandigheden ten tijde van 2050 het referentiekader moet zijn, en niet zonder meer het voortborduren op technologie anno 2025.

Analyse verkiezingsprogramma's Gemeenteraadsverkiezingen 2026 Apeldoorn

Een lange-termijn visie op het uitfasen van aardgas als collectieve energievoorziening moet plaatsvinden vanuit de gedachte dat dit moet worden gerealiseerd tegen de laagste/acceptabele integrale maatschappelijke kosten, en zonder subsidies. Een voorbeeld: als in de toekomst een duurzaam gas beschikbaar komt betekent dat dat het huidige gasnet kan worden (her)gebruikt. Dat heeft als voordeel lage investeringskosten voor de infrastructuur met als bijkomend voordeel een verminderde noodzaak voor de verzwaring van het elektriciteitsnet. Zo'n perspectief moet worden afgewogen tegen het aanleggen van een duur warmtenet.

Anders dan in de afgelopen raadsperiode moet de gemeente en het college van B&W worden opgeroepen open te staan voor alternatieven voor warmtenetten door het onderzoeken van alternatieven en het delen van de uitkomsten daarvan met de bewoners. Dit geldt ook voor de (gefaseerde vorm van) besluitvorming samen met de betreffende wijken. Alleen op die manier kan het vertrouwen van de burger in het bestuur en de politiek worden gewonnen bij het nemen van deze uiteindelijke strategische en verdragende beslissingen over de energietransitie met langjarige kostenconsequenties voor de inwoners.

Alle partijen onderschrijven de noodzaak van het verduurzamen van de gebouwde omgeving. Veel inwoners van de gemeente delen die visie ook en hebben al de nodige maatregelen getroffen en gaan daar mee verder. Een visionaire en gedragen aanpak van de gemeente zal daarbij stimulerend werken. Die inspanning wordt door de inwoners grotendeels zelf betaald, en het is van belang dat de (gemeentelijke) overheid mensen met een smalle beurs daarbij ondersteunt door gerichte subsidies. Daarbij is het ook van belang dat woningcorporaties hun woningbestand verduurzamen. De aanleg van warmtenetten mag voor woningcorporaties geen excuus zijn om de verduurzaming uit te stellen: immers de huurders betalen voor de energiekosten van hun niet verduurzaamde woning.